

corona | covid-19:

Ualmindelig tid rejser store spørgsmål

Medlemsbladet giver i dette nummer bud på nogle af de mange store spørgsmål, corona-krisen stiller os overfor.

Denne udgave af medlemsbladet Humanisten er anderledes end de fleste. Det er ualmindelige tider, vi gennemlever netop nu.

Den globale covid-19-epidemi har lagt ikke blot store dele af det danske samfund ned. Hele verden omkring os er rystet -

økonomisk, socialt og menneskeligt.

I Humanistisk Samfund droslede store dele af aktiviteterne ned, da regeringen - med fuldt honnør fra hele Folketinget - for næsten tre måneder siden dekreterede forsamlingsforbud og blandt meget andet satte en midlertidig stopper for foreningslivet. Planlagte aktiviteter i vores forening blev sat på pause og nødvendige møder rykket fra det fysiske rum til cyberspace - og dét er jo ikke helt som at være dér, hvor det rigtige møde mellem mennesker skaber energi og kreativitet!

Blandt andet gik forsamlingsforbudet det ud over de humanistiske ceremonier. Især konfirmationerne. Årets flere end 400 humanistiske konfirmander måtte se deres kurser og ceremonier udskudt til den kommende sensommer og et efterår, hvor samfundet - forhåbentligt - igen begynder at ligne den normal, vi kender.

Med forholdsregler vi nødvendigvis stadig må tage for at passe på hinanden.

Men corona-krisen handler langt fra kun om økonomi, udskudte ceremonier og et foreningsliv på standby.

Krisen handler dybest set om mennesker. Om livet og døden. Om isolation og frihed. Om ensomhed og fællesskab. Om blind tillid til autoriteter og kritisk tænkning... Og alle de mange, mange andre spørgsmål, der berører hvert enkelt menneske, fællesskabet og den måde, vi lever sammen på. Alt sammen overvejelser, der skal med, når vi drager en lære, vi kan tage med os ud på den anden side af krisen.

Nogle af de mange spørgsmål forsøger vi at give bud på i denne udgave af medlemsbladet, som vi har valgt at dedikere til ét overordnet tema: corona | covid-19.

AF
STEEN TIMMERMANN,
REDAKTIONEN

Kun humanistiske begravelser er der gennemført siden begyndelsen af marts, hvor der blev sat begrænsning for forsamlinger.

Corona har påvirket humanistiske ceremonier

Forsamlingsregler har især ramt konfirmationer, bryllupper og navngivningsceremonier, mens der er holdt lidt færre begravelser end normalt.

Corona-krisen er gået hårdt ud over de humanistiske konfirmationer, der med flere end fire hundrede konfirmander over hele landet indtager den absolutte førsteplads blandt Humanistisk Samfunds ceremonier. Konfirmationerne skulle have været holdt i maj, men er alle rykket til sensommer og efterår.

Men også de øvrige ceremonier er påvirket af corona-situationen.

Således har der ikke været holdt ceremonier for hverken navngivning eller bryllup på grund af forsamlingsforbuddet.

- Vi har 15 bestillinger på bryllupper og navngivning i år, og en del af dem er udsat. Andre venter og ser, om det bliver muligt at holde. De fleste vil gerne holde bryllup i sommermånederne. Det er jo stadig meget usikkert, fortæller bryllups-kordinator i HS Hanne Larsson.

Tilladte begravelser

Derimod har der været holdt ti humanistiske begravelser, mens samfundet mere eller mindre har været lukket ned. Alligevel er ikke alt, som det plejer.

- Selvom nogle af ceremonierne bliver holdt i kapellet, holder vi almindeligvis også ceremonier under private omstændigheder. Og dem ser vi ikke nu, fortæller HS' begravelseskoordinator Kelvin Nielsen.

- Vi har haft ti begravelser på nuværende tidspunkt. Det er lavere end gennemsnittet i forhold til sidste år, selvom vi havde forventet, at det ville stige. Vores fornemmelse er, at folk prioriterer

begravelser med de nærmeste pårørende i et kapel for så at holde mindehøjtideligheden på et senere tidspunkt, og derfor har de ikke brugt os, siger han.

Ifølge ceremonileder Karin Liltorp forløber selve ceremonierne relativt normalt. Begravelser og bisættelser er nemlig undtaget fra reglen om, at højst ti personer må forsamles. I stedet gælder det, at der må være én person pr. fire kvadratmeter gulvareal.

- Nogle har nok inviteret færre, end de ellers ville, men derudover må man gerne være 25-30 mennesker i et normalt kapel. Det har kun været i de indledende samtaler og forberedelsen, at det har været meget anderledes, siger Karin Liltorp.

Hun henviser til, at ceremonilederne sammen med bedemanden sørger for, at alle regler bliver overholdt, så det er trygt at deltage.

For de pårørende har corona-pandemien konsekvenser for den efterfølgende reception. Her har ceremonilederne hørt, at flere planlægger at holde sammenkomster, når det igen bliver forsvarligt at mødes.

**AF
CHRISTOFFER
MUNCH PAULSEN,
HOVED-
BESTYRELSEN**

Er der plads til kritik i en coronatid?

Også i krisetider er der brug for kritisk tænkning og demokratisk diskussion for at nå de bedste løsninger.

AF
OLE WOLF,
TALSPERSON

KARIN LILTORP,
CEREMONILEDER

I HS læner vi os ikke op af dogmer, men mener, at vi skal forholde os kritisk og træffe beslutninger på baggrund af data og rationalitet.

I en krisetid, som den vi gennemlever netop nu, har vi alle været på en prøve. Ønsket om vidensbaseret argumentation har vi ikke kunnet få opfyldt.

Regeringen har været nødt til delvist at agere på gætteri og mavefornemmelser for at prøve at forhindre den mulige katastrofe. Den har ikke været i en position, hvor den haft haft svarene. Derfor har tilgangen til tider måske virket

mindre rationel? Alligevel har stort set alle danskere valgt at acceptere de meget indgribende ændringer. Det er da et enestående eksempel på fællesskab.

Ytringsfrihed udfordret

Flere har dog også oplevet, at ytringsfriheden er udfordret, omend ikke i juridisk forstand. De få, der tidligt i forløbet var kritiske overfor regeringens tiltag har hurtigt følt folkets dom: Tiden er ikke til at stille spørgsmål!

Der er stærke kræfter på spil, især i den offentlige debat. Vilkårene for kritisk granskning af alle ideer og opfattelser har ikke været optimale på grund af usikkerheden, så vores normale krav om at se siden fra flere sider er blevet holdt nede.

Det har været skyggesiden ved fællesskabet. Flokmentaliteten. At enhver, der stiller spørgsmål ved tingenes tilstand, i sig selv anses som en trussel. Nogle stillede sig kritisk an i opslag på Facebook. En tidligere statsminister var så forhenværende, at han ikke havde noget

at miste og kunne derfor tillade sig at kritisere Mette Frederiksen i flere artikler i BT. Men langt de fleste lod sig gribe af stemningen og delte facebookopslag som »når Søren Brostrøm siger hop, så spørger man ikke hvorfor, men hvor højt.« Eller dukkede i stilhed hovedet og koncentrerede sig om at få den nye hverdag med hjemmegående skolebørn til at fungere.

Senere blev det mere kompliceret. Grænsen blev lukket, og det viste sig, at det var sket uden samme Søren Brostrøms anbefaling. Det er blevet tydeligt, at der er brug for kritisk tænkning og demokratisk diskussion for at nå de bedste løsninger.

Som det er formuleret i det nordiske humanistmanifest, så »bør [vi] finde frem til de bedste argumenter og tilstræbe at ændre vores meninger og overbevisninger, når det viser sig, at vi tager fejl.« Det gælder også under alvorlige kriser, og den lære vil det være godt at tage med sig ud af corona-krisen.

KRITIK OG VIDEN ER BEDSTE REDSKABER

»Humanismen fremmer rationalitet. Kritisk tænkning, vidensbaseret argumentation og videnskabelige metoder er vores bedste redskaber til at skaffe pålidelig viden om verden. Humanister opfordrer til kritisk granskning af alle ideer og opfattelser, inklusiv vores egne. Vi bør finde frem til de bedste argumenter og tilstræbe at ændre vores meninger og overbevisninger, når det viser sig, at vi tager fejl. Ytringsfrihed er afgørende for at kunne afprøve meninger og holdninger i en åben debat.«

NORDISK
HUMANISTMANIFEST
www.hs.dk/vaerdier/

Coronakrisen kan blive

Grobund for fantastiske ting

Krisen giver pause til at reflektere, overveje prioriteringer og finde ny mening i livet.

AF
**MICHELLE
KAPTAIN,**
PSYKOLOG,
HS AALBORG

Kan du huske, hvor du var, da tvillingetårnene i New York faldt 11. september 2001? Eller da berlinmuren faldt en november nat i 1989?

Alle generationer oplever med mellemrum større globale kriser, som præger tilværelsen i kortere eller længere tid.

Jeg tror, mange vil huske, hvor de var, da statsminister Mette Frederiksen tonede frem på tv-skærmen og sagde, »alle skolebørn og offentlige ansatte sendes hjem. Nu.« Jeg skal ærligt indrømme, at jeg blev ramt af en sjældent oplevet følelse: En blanding af panik og ærefrygt. Der er en virus iblandt os, der er så farlig, at landets statsminister vælger at lade alle de normale hensyn til f.eks. økonomi fare for at undgå en sundhedsmæssig katastrofe!

Plejer er, i ordets mest bogstavelige forstand, død.

Nu har vi i over to måneder levet med

helt andre spilleregler for stort set alt i tilværelsen, lige fra arbejde til relationer og hobbyer. Mennesker er ekstremt tilpansningsdygtige og pludselig er det blevet normalt ikke at kramme venner og familie – og at spritte hænder, hver gang man går i Netto. For få måneder siden ville det i bedste fald blive anset som et tegn på svær OCD.

Nogle mennesker har måttet betale en høj pris: Ensomhed, afsavn samt psykiske og økonomiske problemer. I skrivende stund har 527 danskere betalt den højeste pris.

Nye fællesskaber er vokset frem

Coronakrisen har skudt en eksistentiel frygt ind i de fleste. Men ud af krisen er der vokset nye fællesskaber frem via f.eks.

Fortsættes side 5 ►

Grobund for fantastiske ting

◀ Fortsat fra side 4

fællessang på tv og hjælpegrupper på sociale medier. Den menneskelige kreativitet er helt vidunderlig.

Nogle har måske fået løftet blikket fra den travle hverdag og har fået lejlighed til at reflektere over, hvordan de egentlig ønsker at leve deres liv. Og rigtig mange har sikkert fået en større taknemmelighed for alle de ting, der før blev taget for givet: Nem adgang til sociale fællesskaber, transport, indkøb mv.

Lad os se lidt nærmere på, hvordan tilværelsens tilsyneladende mørke sider kan være grobund for fantastiske ting.

Den amerikanske psykiater Irvin Yalom har i sine værker arbejdet med det, han anser som fire ufravigelige grundvilkår for mennesket:

Isolation Mange mennesker har oplevet for første gang at skære ned på social interaktion eller måske helt undvære den. Vi er også begyndt at nære mistillid til hinanden. Står ham

»

Mange har fået øjnene op for, hvor betydningsfuldt det er at have nære og fortrolige relationer.

der ikke lidt for tæt på mig i bussen? Er hende, der hoster, smittet?

Men mange har også fået øjnene op for, hvor betydningsfuldt det er at have nære og fortrolige relationer. Og det er her, Yalom også taler fra: Nok er vi dømt til eksistentiel isolation på den måde, at ingen nogensinde kan være inde i vores hoveder og opleve tilværelsen helt fra vores perspektiv. Vi må fødes alene, og vi må alene gå i døden.

Men hvis vi virkelig gør vores bedste og møder hinanden med omsorg og åbenhed, så kan vi føle os intenst forbundet med andre. Yalom bruger en metafor: Isolation er som om alle mennesker sidder i deres egen robåd på et kæmpestort hav. De har ikke andet i båden end en lysende lanterne. Det kan være ensomt og skræmmende at sidde der. Men hvis de kigger ud over bådens ræling, kan de se alle de andres både og lanterne, der lyser i dem.

Frihed Frihed har de fleste nok oplevet som stærkt indskrænket i denne periode. Yalom låner frihedsbegrebet fra filosofen Jean Paul Sartre, der proklamerede at "vi er dømt til frihed." Med det mente han, at vores tilværelse styrer vi i høj grad selv - der er ingen skæbne, der lægger vejen

for os. Vi kan heller ikke længere blot gå i farmands fodspor og arve familiegården;

»

Ved midlertidigt at få berøvet friheden har nogen oplevet mere fokus, ro og mindre stress.

mange mennesker efterhånden føler sig meget pressede for at skulle præstere og lykkes med de mange forskellige forventninger, de stiller til sig selv i alle livets arener. Livet er for nogle blevet et projekt.

Coronakrisen har givet nogle en til-

vi skal selv finde vejen i tilværelsen.

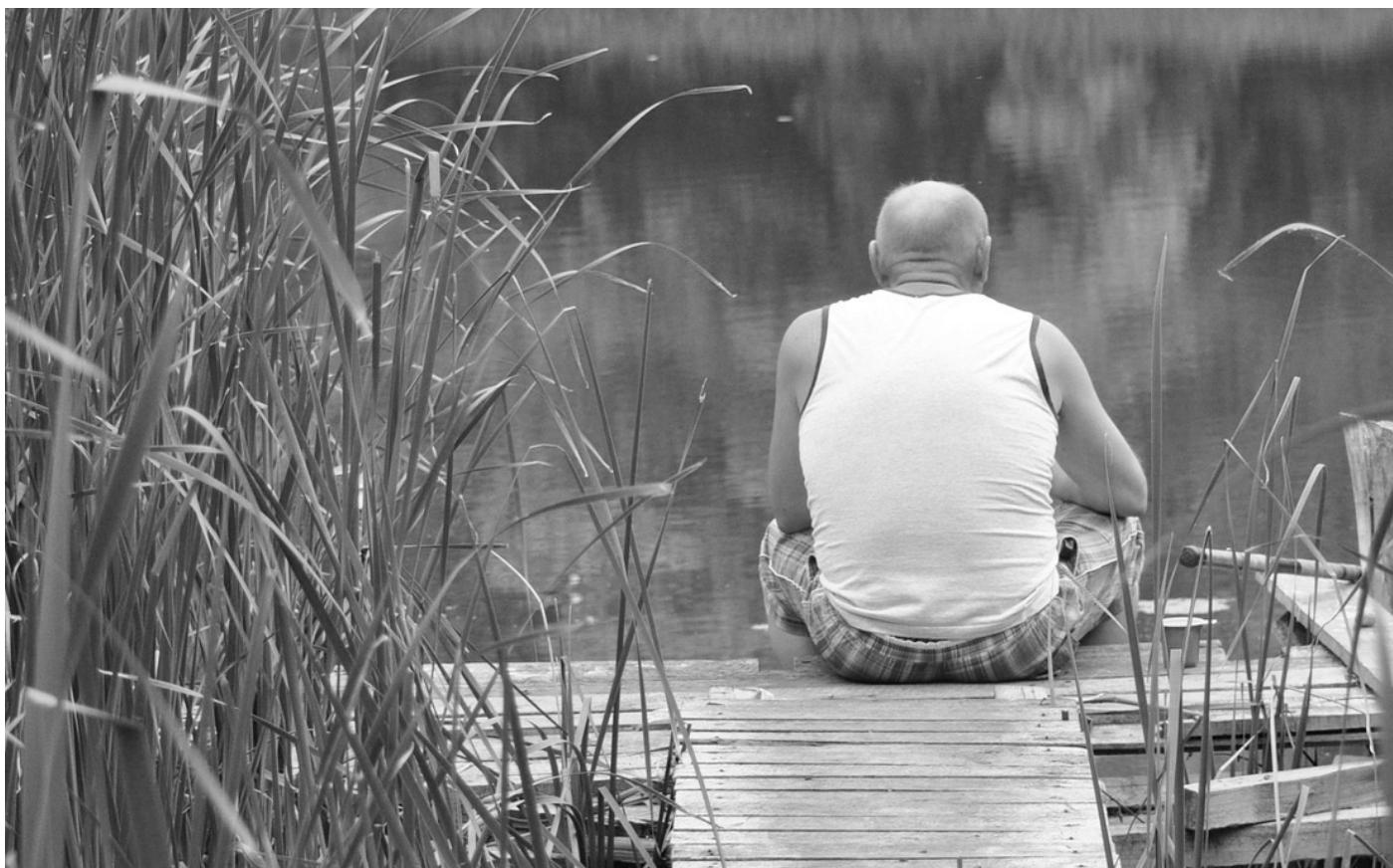
Det kan være enormt skræmmende, og vi ved, at

trængt pause og har tvunget dem ned i tempo. Ved midlertidigt at få berøvet friheden til grænseløs udfoldelse, har nogle paradoksalt nok oplevet et bedre fokus, mere ro og mindre stress.

Jeg er sikker på, at mange vil genoverveje deres prioriteringer, og at vi f.eks. vil se flere, der forsøger at indrette et mere fleksibelt arbejdsliv. Forhåbentligt kan det skabe mere ægte frihed i stedet for de mange valgmuligheders tyranni.

Meningsløshed En sekulær humanist vil som regel søge videnskaben for at forklare, hvorfor coronavirus har spredt sig i verden. Det er noget med en flagermus og

Fortsættes side 6 ►

Risikoen for at dø af Covid-19 er der, og det er ikke dårligt at tænke over sin egen dødelighed. Man kunne jo komme til at sætte mere pris på livet.

Grobund for fantastiske ting

◀ Fortsat fra side 5

et madmarked. Og det kan det rationelle menneske fint leve med. Indtil de selv

»
Dét, der for alvor giver mening, er at bruge kræfter på noget andet end sig selv.

rammes af krisens potentielle katastrofer:

En nyåbnet restaurant, der må dreje

nøglen om inden, den er begyndt. En kvinde, der ikke får lov at sige farvel til sin mand, der dør på hospitalet. En mand, der har overlevet kræft, men pludselig dør af denne nye virus.

Dét rejser en eksistentiel meningsløshed, hvor man som menneske kommer i kontakt med afmagten. En følelse af at være sårbar og lille i en verden af onde tilfældigheder. Det kan blive svært at bevare modet til at eksistere i en verden, der så hurtigt kan forandre sig.

Yalom fortæller, hvordan nogle mennesker forsøger at finde mening i meningsløsheden ved f.eks. at kaste sig over en sag. Det kan være at sidde febrilsk og

skrive i lange debattråde på internettet. Det kan være at sætte sig for at tabe sig 10 kg og løbe et maraton, når krisen er forbi. Men det hjælper ikke. Det kan højst distrahere os fra meningsløsheden.

Dét, der for alvor hjælper, er at bruge sine kræfter på noget andet end sig selv. Det kan være at samle penge ind til dyrene i Zoologisk Have. Det kan være at købe ind for din nabo. Det kan være at ringe til din bedstemor på plejehjemmet. I de nære stunder kan vi mærke meningen igen.

Død Vi kommer ikke uden om den, døden. Yalom beskriver, at det at tale om døden er ligeså uudholdeligt som at stirre på solen. Så de fleste af os holder tand for tunge, selvom der et eller andet sted bagerst i bevidstheden er en lille stemme, der frygtsomt hvisker, »tænk, hvis jeg bliver den næste. Eller én, jeg holder af.«

Mennesker er eminente til at fortrænge bevidstheden om, at vi skal dø og miste andre en dag. Det er vi nødt til, for ellers kunne vi naturligvis slet ikke fungere.

Men vi kan også blive lidt for dygtige til det. Nogle i samfundet har valgt at opføre sig som om de var udødelige. De håner reglerne for afstand og hygiejne og kalder det en »overreaktion.« De tager ikke hensyn til, at de selv kunne smitte andre.

Naturligvis er det godt at have et realistisk syn på risikoen for at dø af corona.

Den er heldigvis lav for de fleste. Men den

er der. Og at blive vækket til at tænke over sin egen dødelighed, er faktisk slet ikke

»
Fokus på egen dødelighed minder os om, at man skal handle på sin drøm.

nogen dårlig ting. Man kunne jo risikere at komme til at sætte mere pris på livet. Man kunne komme til at indse, at den drøm, man har i maven om at springe ud som iværksætter, at gå Caminoen med sin bedste veninde eller at kaste sig ud i at finde en kæreste, selvom man blev såret sidst... At det er lige nu, man skal handle på det. Så man igen kan mærke vitaliteten bruse og livet vende tilbage for fuld kraft.

Vi mennesker har med vores levede erfaringer mulighed for at bringe nogle af de gode ting, der på trods er vokset frem, med os videre i tilværelsen. Det, håber jeg, bliver én af de positive konsekvenser af denne krise.

Hvad skal vi lære af corona-krisen?

Coronakrisen har ramt alle dele af det danske samfund. Og af verdenssamfundet.

Den verdensomspændende epidemi kommer med sygdom og død, angst og utryghed, nedlukning og begrænsninger i bevægelses- og forsamlingsfriheden, økonomisk krise, konkurser og arbejdsløshed. Alle har mærket krisen, materielt og menneskeligt.

Men krisen har tilsyneladende også haft positive følger som styrket sammenhold og menneskeligt fællesskab.

Hvilken lærdom er det, vi kan tage med os videre post-corona? Det har vi spurgt fem samfundsengagerede politikere, debattører og aktive i HS om. Læs her er deres helt personlige bud.

Vi bliver nødt til at engagere os i hinanden

CAMILLA FABRICIUS
folketingsmedlem (S), socialordfører og næstformand for sundheds- og ældreudvalget:

»Oftentimes har det været overskrifterne om, hvordan Corona-krisen har gjort det økonomisk ekstra svært for mange af os, som har fyldt i mediebilledet. Og det er jo heller ikke forkert.

Alligevel har jeg dybt i mit hjerte godt kunnet tænke mig, at vi også kunne have gjort det nemmere for de mennesker, som lider af ensomhed, angst eller måske er psykisk skrøbelige. En hjælpepakke på en million kroner hjælper jo ikke så meget, når valutaen er et kram eller en god snak, vel?

Ikke desto mindre er det også den slags oplev-

elser, der gør, at jeg mener, de seneste måneder klart kan lære os noget.

Vi har lært at elske fællesskabet. Og hvis det ikke allerede er sådan, kan coronakrisen også lære os, at det, vi har sammen, ikke kommer af sig selv.

Ønsker vi et mere medmenneskeligt samfund med tid til nærvær, anerkendelse og omsorg for f.eks. psykisk sårbare, skolebørn eller bare derhjemme for familien; ønsker vi mere ligestilling på tværs af etnicitet, postnummer og køn, så bliver vi nødt til at engagere os i hinanden – uanset om det er online eller ude i virkeligheden. Vi kan ikke længere bare tage noget for givet.

Og så har jeg lært om mig selv, at jeg er et yderst socialt væsen. Jeg har brug for menneskeligt fysisk nærvær for at generere nye ideer.

Flere kommentarer på side 8 ►

◀ **Hvad skal vi lære af coronakrisen?** - Fortsat fra side 7

Vi sætter fællesskabet højest

**TOMMY
PETERSEN**
*medlem af
Københavns
Borgerre-
præsentation
(RV):*

»Vi får ofte skudt i skoene, at vi lever i en meget individualistisk tid, hvor selvreal-

isering prioriteres højere end at etablere stærke fællesskaber. Derfor kunne man have troet, at danskerne ville reagere mere oprørsk over at få begrænset deres frihed til at gøre alle de ting, de vil.

Selvom vi er et samfund med høj grad af tillid til vores beslutningstagere, så er vi også en befolkning, som har svært ved at afgive kontrol og følge ordre uden at stille spørgsmålstejn ved dem. Vi er et samfund med en højt uddannet befolkning. Et samfund, hvor vi i vores skole trænes til at forholde os kritisk til udsagn, politik og data. Og det har været tydeligt, at jo længere tid, vi blev bedt om at stole på beslutninger, der blev truffet uden, at vi blev hørt, og som havde store indvirkninger på vores mulighed for selvrealisering, desto mere angste, råbende og aggressive blev vi også i vores ytringer.

Venskaber blev sat på prøve, tonen blev hård, og der opstod både stikkeri og civil ulydighed.

Men det til trods, så har langt størstedelen bakket op og udvist det så meget omtalte 'samfundssind' i respekt for det fællesskab, som mange nu har genfundet glæden ved. På den måde har krisen manet til refleksion over, hvor vigtigt fællesskabet er for den enkelte. Man ved først, hvad man har, når det er væk.

For mig personligt har det givet mig styrket tro på, at den danske befolkning godt kan finde balancen mellem at bakke op om fornuftige politiske beslutninger og ofre lidt selvrealisering til samfundets bedste, og så at forholde sig kritisk til de beslutninger, der træffes, ved selv at opsøge og dele viden, der udfordrer beslutningerne. Krisen har vist, at man selv i selvrealiseringens guldalder trods alt sætter fællesskabet højest, når det har brug for vores hjælp.

Vi skal værne om forskellighed og ret til kritik

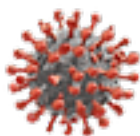

**LONE
REE MILKÆR**
*forperson,
Humanistisk
Samfund*

»Jeg håber, at vi har lært, at mennesker er forskellige og har forskellige behov. At vi nogle gange må gøre noget, som er til gene for os selv for at beskytte andre, der er svagere.

Men som humanister skal vi også være opmærksomme på, om retten til uenighed fortsat bliver opretholdt, og om den lovgivning, der er lavet i hast i en krisesituation, kan få utilsigtede konsekvenser senere. Vi skal være helt sikre på, at der er vagthunde, som holder øje med de politikere, der har så meget magt over andre menneskers liv.

Det er en svær balance. For mig er kritisk tænkning også at vælge at stole på mennesker, som har mere forstand på et givent emne, end jeg selv har. Jeg er jo hverken epidemiolog eller direktør for Sundhedsstyrelsen og er ikke i stand til at vurdere, hvor mange mennesker ad gangen, der kan lykkes ud i samfundet igen eller hvor stor afstand, man skal holde til hinanden for ikke at blive smittet. Derfor vælger jeg at stole på, at andre er bedre til at tage den slags beslutninger. Jeg synes, at en krisesituation som denne også kræver, at vi stoler på, at de demokratiske systemer, vi har i en retsstat som den danske, også lytter til klogere mennesker.

Viser velfærds-samfundets værdi

**PELLE
DRAGSTED**
*samfunds-
debator, tidligere
medlem af
Folketinget (Ø)*

»Coronakrisen har været et slags forstørrelsesglas. Den har vist styrker og svagheder ved forskellige måder at indrette samfund på, fordi den har ramt hele verden, så forskellene træder tydeligt frem.

Vi har set værdien af et velfærdssamfund med et stærkt socialt sikkerhedsnet, som kontrast til USA hvor man mister sygeforsikringen, når man bliver fyret. Jeg håber, at coronakrisen vil føre til nye erkendelser om forholdet mellem fællesskabet og det private. Den har udfordret den traditionelle fortælling om, at der er et yder/nyder-forhold mellem den offentlige og private sektor, hvor den private sektor yder og den of-

fentlige sektor udelukkende nyder godt af den private sektor.

Coronakrisen har været et stød til økonomien, hvor det er tydeligt, at det er nødvendigt, at den offentlige sektor står klar med både hospitalsvæsen og krisepakker.

I den offentlige debat har det nærmest virket, som om nogle i erhvervstoppens pludselig er blevet socialister.

Jeg synes også, at vi har set, hvad de offentligt ansatte kan, når de bliver sat fri. Man har skullet handle hurtigt i blandt andet sundhedsvæsenet i flade strukturer, og det har været en succes.

Flere kommentarer
på side 9 ▶

◀ Hvad skal vi lære af coronakrisen? - Fortsat fra side 8

At overleve er for lidt

**OLE MORTEN
NYGÅRD**
ceremonileder,
Humanistisk
Samfund

»Når man som jeg har gennemlevet én epidemi, bliver man ikke rigtig rystet af den næste. Jeg gennemlevede aids-epidemien i '80'erne og '90'erne med mange erfaringer. Derfor blev jeg den tavse gamle mand, da coronaen kom.

Som andre brugte min mand og jeg også denne epidemi til at tale om, hvem af os gamle mænd, der mon dør først. En samtale vi har med års mellemrum. Hvad vil du helst? Hvad er vigtigst? Hvad vil vi gerne undgå? Hvad er værdigt?

For vi ville nok begge have svært ved at overleve en lungeinfektion, som coronaen jo er.

Hver epidemi skærper evnen til at prioritere. Hvad vil jeg gerne nå, hvis jeg dør inden for to måneder? Inden for et år? Hvem er vigtigst at få spist et måltid med, klippet et gækkebrev til eller gået et lang tur med?

Det værste ved coronakrisen er den manglende tiltro til, at folk kan prioritere bedst selv. Fx om de skal besøge en ven på plejehjem, om håndvask er vigtigere end at trøste én, der græder. Et brist i vores tid er først og fremmest den hysteriske fokus på, at ingen må dø.

At undgå døden er blevet målet med livet. Det mener jeg ikke er målet. Målet er for mig at leve godt, fylde min plads ud, være del af nogens liv og bidrage — altid i værdighed. Intet skal forceres. Liv skal bare leves.

Det bedste ved corona er, at den giver ro og fokus på det væsentlige. I disse år er det ordet 'ordentlighed,' der er min rettesnor for mine prioriteringer. Også under coronaen. Ordentlighed på arbejde med kollegerne, for livet sammen med min mand, for de fire børnebørn — og så med lidt ekstra fokus på dem, der lever alene eller har en svær tid.

At overleve er for lidt.

5G spreder ikke coronavirus

Virus kan ikke spredes over radiobølger eller mobilnetværk. Covid-19 spreder sig globalt - også i lande uden 5G dækning. (Kilde: WHO)

#COVID19 #MythBusters

Antibiotika virker ikke mod virus

Antibiotika virker kun mod bakterier, ikke virus. SARS-CoV-2 er en virus, og derfor er antibiotika ineffektivt og bør ikke bruges til forebyggelse eller behandling. (Kilde: WHO)

#COVID19 #MythBusters

SARS-CoV-2 er et produkt af en naturlig evolution

Den nye coronavirus er ikke menneskeskabt. Den stammer højest sandsynligt fra flagermus, hvor virussen er sprunget over til mennesker - muligvis gennem skældyr eller en anden dyreart, som har båret virussen. (Kilde: Nature Medicine, Science Focus)

#COVID19 #MythBusters

Drik eller indtag ikke blegemiddel eller desinfektionsmiddel

At indtage blegemiddel eller drikke desinfektionsmiddel hverken forebygger eller behandler covid-19 på nogen måde. Du kan faktisk dø af forgiftning og hæmolyse. (Kilde: Harvard Toxicology)

#COVID19 #MythBusters

Humanister afliver Covid-19-myter

Coronavirus er menneskeskabt! 5G-netværket spreder virus! Det er bare en almindelig influenza!

Sådan lyder nogle af de mange myter og konspirationsteorier, der er fulgt i kølvandet på den omfattende corona-pandemi.

Humanists International har derfor sat gang i en oplysningskampagne på 17 sprog, heriblandt dansk, som rammer ned i myterne med fakta og viden.

#Covid-19 #MythBusters hedder kampagnen, og du kan hente memes på dansk til deling på www.kortlink.dk/humanists/26435

International kongres corona-afløst

Verdens humanister kommer ikke til at mødes i august, som det ellers var planen. Som konsekvens af coronapandemien har Humanists International (HI), humanisternes internationale paraplyorganisation, afløst kongressen.

- Vi skal sikre os og ikke bringe liv i fare. Derfor kan vi desværre ikke mødes i Miami, skriver HI, der i stedet holder en alternativ generalforsamling senere i år.

Virtuel konference erstatter humanist-kongres

Værten for den afløste humanistiske verdenskongres - American Humanist Association - inviterer alle interesserede til en gratis virtuel, dagslang konference lørdag 8. august.

På konferencen, »Distant but Together: A Virtual Celebration of Humanism,« vil humanistiske talere udforske værdier og principper, der ligger til grund for vores samfund.

Har du lyst til at deltage, kan du få flere oplysninger og tilmelde dig på www.americanhumanist.org/conference.

Covid-19 presser ret til fri tanke

Verden over diskrimineres på grund af tro og overbevisning. Den danske regering vil internationalt sætte fokus på også ikke-troendes rettigheder.

AF
STEEN TIMMERMANN,
REDAKTIONEN

I ly af corona-krisen bliver mindretal verden over diskrimineret, arresteret og forfulgt på grund af deres overbevisning.

Det blev der givet flere eksempler på, da den danske regerings kontaktforum for religions- og trosfrihed holdt web-konference 29. maj.

- Udviklingen er alvorlig. Frygten er, at angreb på minoriteters rettigheder øges med presset fra sociale og økonomiske problemer i forbindelse med pandemien. Der er al mulig grund til at være bekymret, understregede FN's »special rapporteur on freedom of religion and belief,« Ahmed Shaheed, på konferencen.

- Det foregår også i EU-lande, sagde han.

- Diskriminering og hadefuld omtale af minoriteter er foruroligende, men ikke

FOTO: UN

- Der er grund til bekymring for minoriteters rettigheder under pandemien, siger Ahmed Shaheed, FN's »special rapporteur on freedom of religion and belief.«

overraskende, eftersom de foregår i de sædvanlige online-rum. Men det sker også 'offline' i lande, hvor intolerance allerede eksisterer, sagde Ahmed Shaheed.

Ikke-troende er truet

Ikke mindst ateister og humanister er truet i mange lande.

- Det er derfor vigtigt at have særlig fokus på ikke-troendes forhold, påpegede forperson for Humanistisk Samfund, Lone Ree Milkær, der deltog i konferencens taler-panel.

Som eksempel på denne forfølgelse fortalte hun om Mubarak Bala, præsident for de nigerianske humanister, som siden 28. april har været arresteret for blasfemi efter at han på Facebook angiveligt har 'forværmet profeten.'

- Det er meget mistænkeligt, at han samme dag som samfundet lukkede ned blev arresteret og flyttet til den nigerianske delstat Kano, hvor han risikerer dødsstraf. Hans advokater er således fratrækket muligheden for at rejse dertil for at undersøge arrestationen og følge hans sag, fortalte Lone Ree Milkær.

- Indskrænkningen af ytringsfriheden er alvorlig og hundredvis over hele verden risikerer anklager om blasfemi. Det ser jeg alvorligt på og holder øje med en række lande, tilføjede Ahmed Saheed.

Menneskeretskriser

- Covid-19 er ikke kun en sundhedskrise. Mange steder i verden er det også en

menneskerettighedskrise, og det aktualiserer indsatsen for tros- og religionsfrihed, sagde udviklingsminister Rasmus Prehn på konferencen.

- Vi har desværre set før, at minoriteter gøres til syndebukke for kriser. Denne forkvælede krise-logik ser vi i alle samfund, sagde ministeren og gav eksempler på, hvordan religiøse minoriteter i nogle lande nægtes hjælp i forbindelse med covid-19.

- Fx er hinduer i Karachi blevet nægtet fødevarerhjælp og kristne er blevet tvunget til at fremsige den muslimske trosbekendelse for at få hjælp. Især sydasien er hårdt ramt af religiøs intolerance og i Indien diskrimineres muslimer i ly af covid-19, fortalte han.

Derfor presser Danmark på for, at FN's højkommissær for menneskerettigheder skal have mandat til at overvåge landenes covid-19-tiltag, fortalte Rasmus Prehn.

Den danske regering vil desuden have særligt øje for humanister og ateisters rettigheder, fortalte han.

- Ateister og humanister bliver desværre overset mange steder, og det skal være en fast del af regeringens arbejde hele tiden at nævne dem. Retten til at tro gælder også gælder retten til ikke at tro, understregede Rasmus Prehn.

DANSK INDSATS FOR TROS- OG TANKEFRIHED I UDLANDET

Den danske regerings indsats for religions- og trosfrihed og religiøse mindretal i udlandet blev etableret 1. januar 2018 som en enhed under Udenrigsministeriet. Målet er at promovere religions- og trosfrihed globalt med en tilgang som beskrevet i artikel 18 i FN's Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder og artikel 18 i FN's Verdenserklæring.

I forbindelse med etableringen af enheden er der oprettet et kontaktforum bestående af danske aktører fra trosbaserede og sekulære civilsamfundsorganisationer, forskerverdenen, religiøse institutioner og andre, der ønsker at bidrage til arbejdet med at fremme religions- og trosfrihed i udlandet.

www.kortlink.dk/um/267rt

Nu kan du søge penge fra HS' aktivitetspulje

Har du en idé til en aktivitet for nuværende eller måske kommende medlemmer af Humanistisk Samfund? Vil du arrangere en samtalesalon, en middag, et foredrag eller noget helt andet?

Så send din ansøgning til sekretariatet via mail til kontakt@humanistisk-samfund.dk.

Vi vil gerne hjælpe både med at betale udgifterne og gøre reklame for aktiviteten.

Vi har brug for en kort beskrivelse af aktiviteten (hvad går aktiviteten ud på? Hvor og hvornår skal det foregå?), hvem de ansvarlige er og et simpelt budget for aktiviteten.

Ansøgningsfristerne for resten af 2020 er 15. juni (ansøgningerne behandles på hovedbestyrelsesmøde 21. juni) og 1. december (ansøgningerne behandles på hovedbestyrelsesmøde 12. december).

Alle vores medlemmer kan søge midler fra puljen.

Der er i år budgetteret 12.000 kroner til uddeling via puljen ved første ansøgningsfrist. Bestyrelsen planlægger at budgettere flere midler til puljen næste år.

Hvis du har en idé til et større projekt, bør du kontakte sekretariatet, der så kan tage dit ønske med til bestyrelsen og budgettet for 2021.

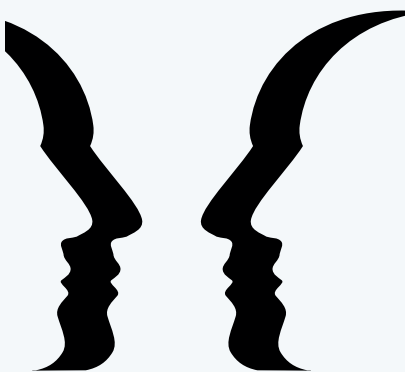
Få en humanistisk samtale – også når coronakrisen krasser

Humanistisk Samfund har et godt tilbud til dig, der tumler med personlige, eksistentielle spørgsmål – også som følge af coronakrisen.

Som medlem af HS kan du få en samtale med en 'humanistisk samtalepartner', der støtter, når du har brug for at tænke over din nuværende situation og det, der er vigtigt i dit liv. Eller når du bare har brug for en at tale med. Den humanistiske samtalepartner er frivillig og uddannet til at tale med folk om livets store spørgsmål.

Coronakrisen har ført til, at mange af os har lært nye sider af os selv at kende.

For nogle er hverdagen pludselig blevet meget usikker, man er blevet fyret, eller ens virksomhed er måske konkurstruet. Andre har følt sig alene og skulle tackle ensomheden, når man ikke længere ses med kollegaer og venner og familie ikke kommer på besøg. Nogle har været hjemsendt sammen med kæreste og børn. Det kan have ført til ubekvemme anerkendelser, f.eks. at børns problemer i skolen er større, end man troede.

For nogle er tingene ved at normalisere sig, men derfor kan der stadig godt være en del at fordøje. Og der er stadig mange, der er mere isolerede end normalt og bare savner nogen at tale med.

Er du interesseret i en samtale, så ring på 44 40 48 48 eller skriv en mail til samtale@hs.dk, så kontakter vi dig indenfor et døgn for at aftale nærmere. Her i coronatiden kan vi både mødes fysisk og vi kan tale sammen i telefon eller over Skype, Messenger eller Teams.

HS har rundet 2000 medlemmer

Humanistisk Samfund rundede i maj 2000 medlemmer. Dermed fortsætter den opmuntrende, stigende kurve af indmeldelser i foreningen. Siden 2017 er medlems-tallet mere end fordoblet.

Tilmelding til konfirmation 2021 kom godt igang

Tilmeldingen til humanistisk konfirmation er kommet godt fra start. Med små 300 tilmeldte i slutningen af maj er langt over de udbudte 460 pladser besat.

I København er alle otte hold med weekendkurser fuldt optaget, mens der er få ledige pladser på de fire hold med aftenundervisning. I Aarhus er det ene af to hold med weekendkurser fuldt besat, mens der er ledige pladser på andet hold. Et hold med aftenundervisning i Aarhus er klar til at blive oprettet, hvis der viser sig behov. Også på konfirmationsholdene i Roskilde, Ringsted, Odense og de to nordjyske hold i henholdsvis Aalborg og Hjørring er der ledige pladser.

www.hs.dk/konfirmation-2021

HS søger to nye medarbejdere

Humanistisk Samfund søger en medarbejder til sekretariatet og en studentermedhjælper.

Stillingen som sekretariatsmedarbejder er på fuld tid og får ansvar for rekruttering og støtte af foreningens mange frivillige. Desuden består arbejdsopgaverne i bogføring, kommunikation og medlemsrekruttering, projekt- og organisationsudvikling, planlægning og afvikling af arrangementer og fundraising.

Stillingen som studentermedhjælper er på gennemsnitligt 15 timer om ugen, og de primære opgaver er betjening af medlemmer og administrative og organisatoriske opgaver og projekter.

Se begge stillingsopslag på www.hs.dk eller brug disse kortlink:

<http://kortlink.dk/medarbejder/266yb>

<http://kortlink.dk/medhjaelp/266ya>

Det handler om **livet** før døden

Hvis vi for at undgå døden skal lade være med at leve livet, så kan det også være lige meget...

AF
OLE WOLF,
TALSPERSON
OG CEREMONILEDER

Hvad sker der, når man dør?

Det korte svar: Ingenting. Og det lidt længere: En bestemt struktur af atomer ophører med at eksistere og atomerne

spredes over et stykke tid for alle vinde.

Men det er det! Der venter ikke et evigt liv med frelse eller fortabelse.

Strengt taget adskiller vi os ikke fra alt andet ved, at vi forsvinder og vores atomer spredes for alle vinde. Det samme sker med encellede organismer, der kun lever et kort øjeblik. Og det samme sker med verdens største bjergkæde; også den nedbrydes, bliver til grus og optages til sidst i andre strukturer. Intet forbliver uforanderligt.

Døden er uundgåelig, og det centrale er ikke, om der er liv efter døden. Det centrale er livet før døden.

Vi har bare ikke så nemt ved at se døden på den måde i vores kultur. Døden er noget frygteligt, noget tabuiseret som vi helst ikke vil tale om og i hvert fald helst vil udsætte så længe som muligt. Denne indstilling kom klart til udtryk,

da Mette Frederiksen sagde, at ethvert dødsfald som konsekvens af Corona var en tragedie.

Det er hun med rette blive kritiseret for fra flere sider – også fra religiøse.

Behøver døden være en tragedie? Hvis nu en alvorligt syg 90-årig får Covid-19 og dør, så undgår vedkommende måske tre måneders smertefuldt sygeleje. Er det en tragedie? Det kan jeg ikke afgøre, for måske ville vedkommende gerne leve tre måneder længere. Men vi kan vel heller ikke afvise, at vedkommende egentlig gerne ville være fri for de tre måneder, når det nu skulle være?

Under corona-krisen har vores frygt for sygdommen givet anledning til et andet spørgsmål: Er det ikke nogle gange værd at tage chancen? Hvis man nu er uhelbredelig, dødelig syg, vil man undgå corona for at forlænge livet med tre måneder, hvis prisen er, at man i de tre måneder ikke må se sine nærmeste?

Problemet er, at sammenhængen altid bliver uoverskueligt kompliceret. Kan man ved at blive indendøre i to måneder undgå 20 smittede, 19 med ubetydelige symptomer, mens én ung kvinde med små børn dør?

Jeg er nået frem til, at man ikke behøver at opstille den slags regnestykker. Det vigtige er, at vi mennesker er sociale væsener. Hvis vi i en længere periode skal være afskåret fra andre mennesker, så mister vi os selv. Jeg er klar til at spritte hænder fire gange i timen, men hvis nogen skulle få den ide, at vi skal fortsætte med at være hjemsendt til oktober for at forhindre nogle få dødsfald, så vil man være gået for vidt.

Med andre ord, så er min lære af coronaen som følger: Hvis vi for at undgå døden skal lade være med at leve livet, så kan det også være lige meget...

Livets overgange

I denne serie causerer vi over livets overgange, der ligger bag de humanistiske ceremonier: Navngivning, konfirmation, bryllup og begravelse.

Humanisten Medlemsblad for Humanistisk Samfund

I redaktionen: Ole Wolf (ow@hs.dk), Karin Liltorp (kl@hs.dk), Christoffer Munch Paulsen (cp@hs.dk) og Steen Timmermann (red.) (sti@hs.dk).
Korrektur: Jens Pihlkjær Christensen.

IDÉER, TIPS OG INDLÆG - Redaktionen modtager gerne indlæg og idéer og tips til artikler. Skriv til medlemsblad@hs.dk